

RP 48/2011 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 6 § i straffregisterlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att straffregisterlagen ändras så att Rättsregistercentralen också när det gäller straffregisterutdrag för kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn ska få ta ut en avgift med iakttagande av principerna om självkostnadsvärdet för offentligrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten. Avsikten är att närmare bestämmelser om avgiftens belopp ska utfärdas ge-

nom förordning av justitieministeriet. Också straffregisterutdrag som lämnas till klassificerare av bildprogram ska vara avgiftsbelagda.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2012 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2012.

MOTIVERING

1 Nuläge

Lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002) trädde i kraft vid ingången av 2003. Syftet med den lagen är att skydda minderårigas personliga integritet och säkerhet. Det förfarande för kontroll av brottslig bakgrund som det föreskrivs om i lagen förpliktar arbetsgivaren att kräva att en person visar upp ett straffregisterutdrag när personen anställs i eller utnämns till ett anställnings- eller tjänsteförhållande som varaktigt och i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga. Lagen tillämpas till vissa delar även på andra än personer i ett anställnings- eller tjänsteförhållande, bl.a. i sådana fall när utomstående serviceproducenter anlitas för vård- och undervisningstjänster riktade till minderåriga. Enligt den ändring av straffregisterlagen som träder i kraft vid ingången av 2012 (955/2011) ska ett straffregisterutdrag enligt lagens 6 § 3 mom. också ges till en studerande för inläring i arbetet eller praktik. Utdraget är avgiftsfritt.

I straffregisterlagen (770/1993) föreskrivs bl.a. om utlämnande av straffregisterutdragen i fråga, och om vilka uppgifter som ska antecknas i utdraget. Enligt 6 § 2 mom. i straffregisterlagen är utdraget avgiftsfritt. I regeringens proposition (RP 3/2002 rd) med förslag till lagar om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn och om ändring av 6 och 7 § i straffregisterlagen uppskattades att om 20 000 utdrag begärs per år, innebär detta merkostnader på 300 000 euro för Rättsregistercentralen. Andra skäl för avgiftsfria straffregisterutdrag framfördes inte i samband med beredningen av lagen.

Årligen har 57 000—73 000 straffregisterutdrag lämnats ut, vilket är mer än tre gånger så mycket som det antal som ursprungligen uppskattades.

Tabell: Antal utlämnade straffregisterutdrag 2003—2010

År	Straffregisterutdrag/st.
2003	63 428
2004	58 927

2005	57 346
2006	58 711
2007	62 393
2008	68 744
2009	70 544
2010	73 140

De avgiftsfria straffregisterutdragen innebär en betydande kostnadsbörda för Rättsregistercentralen. Antalet straffregisterutdrag har ökat betydligt från vad som uppskattades från början och kommer att stiga ytterligare på grund av aktuella lagändringar.

Vid uppskattningen av kostnaderna för utlämnande av straffregisterutdrag har ändringarna av 6 § i straffregisterlagen beaktats (lag 543/2011, lag 714/2011 och lag 955/2011), varav den förstnämnda träder i kraft den 1 oktober 2011 och de två senare vid ingången av 2012. Dessa ändringar gäller skyldighet att även anteckna uppgifter om bötesstraff i straffregisterutdraget, när det är fråga om handlingar som riktats mot barn samt en persons rätt att få ett straffregisterutdrag för att kunna vara klassificerare av bildprogram enligt lagen om bildprogram (710/2011) eller en studerandes rätt att få ett utdrag för att under läroavtal eller praktik kunna arbeta med minderåriga. I samband med ändringarna har det att utdragen är avgiftsfria inte motiverats särskilt. Ändringarna kan uppskattas öka antalet utdrag ännu mera. Utdrag till studerande förblir avgiftsfria i detta skede, men saken kommer att utredas ytterligare.

Användningen av straffregisterutdrag och om dessa ska vara avgiftsbelagda när det gäller säkerhetsutredningar är aktuella frågor även i en arbetsgrupp (JM 6/41/2011) vid justitieministeriet som utreder de ekonomiska och administrativa konsekvenserna av förfarandet för kontroll av bakgrund. Även arbetsgruppen har i en preliminär promemoria föreslagit att det av utomstående ska tas ut en avgift i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) för alla kontroller av bakgrund.

Till betydande del på grund av ökningen av antalet straffregisterutdrag har läget när det gäller anslagen för Rättsregistercentralen skärpts och är nu kritiskt. Med hänsyn till de

principer om när myndigheters prestationer ska vara avgiftsbelagda som fastställs i lagen om grunderna för avgifter till staten och rådande allmän avgiftspolitisk praxis finns det ingen grund för att straffregisterutdragen fortfarande ska vara avgiftsfria.

I handläggningen av ett straffregisterutdrag som skickas till en sökande på begäran ingår kontroll av att begäran är riktig, sökning i straff- och bötesregistren efter de uppgifter som ska antecknas i utdraget, utskrivning och postande av utdraget samt fakturering och indrivning.

Handläggningen och utlämnandet av ett enskilt straffregisterutdrag innebär en genomsnittlig kostnad på 13,40 euro för Rättsregistercentralen. Kostnaden består av följande delar:

1) kontroll av att begäran är riktig och uttag av sökandens uppgifter ur straff- och bötesregistren samt utskrivning av utdraget 3,40 euro,

2) kostnader för postande av utdraget och fakturering 6,50 euro och

3) kostnader som en servicecentral fakturerar Rättsregistercentralen för skötsel av försäljningsreskontra och indrivningsuppgifter 3,50 euro.

Justitieministeriets förordning om avgiftsbelagda prestationer som tillhandahålls av justitieministeriet och vissa myndigheter inom dess förvaltningsområde (1376/2010), som utfärdats med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten, trädde i kraft vid ingången av 2011. I förordningen föreskrivs att avgiften för uppgifter som lämnas ut från straffregistret i form av ett utdrag är 11 euro. Avgiftsbelagda straffregisterutdrag lämnas ut till finländska myndigheter i ärenden som gäller bl.a. pass, finskt medborgarskap eller andra tillstånd eller godkännanden som är beroende av personens tillförlitlighet. Även en enskild person har rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för sökande av visum, arbetstillstånd eller uppehållstillstånd eller något annat motsvarande ändamål.

2 Föreslagna ändringar

I denna proposition föreslås det att bestämmelserna om avgiftsfria straffregisterutdrag i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen ändras

så att avgiften för också dessa straffregisterutdrag ska fastställas i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten.

Med beaktande av Rättsregistercentralens ekonomiska situation är det inte ändamålsenligt att vänta på ikraftträdandet av den ändring av lagstiftningen som gäller bl.a. straffregisterlagens 6 § och som har beretts av den arbetsgrupp som utrett en reform av lagstiftningen om kontroll av bakgrund (JM 6/41/2011). Totalreformen av lagstiftningen om kontroll av bakgrund är en omfattande helhet och det går inte att uppskatta med säkerhet vid vilken tidpunkt den kommer att träda i kraft. Därför är det ändamålsenligt att ändringen av 6 § 2 mom. i straffregisterlagen träder i kraft redan före totalreformen.

Som en följd av lagändringen kommer det för ett straffregisterutdrag att tas ut en avgift för en offentligrättslig prestation i enlighet med 6 § i lagen om grunderna för avgifter till staten. Avgiftens belopp kommer genom förordning av justitieministeriet att fastställas till 13,40 euro, vilket motsvarar beloppet av totalkostnaderna för utlämnande av utdraget. Beloppet grundar sig på kostnadsberäkningar som Rättsregistercentralen lämnat in.

3 Propositionens konsekvenser

Att straffregisterutdragen blir avgiftsbelagda orsakar Rättsregistercentralen tillfälligt merarbete motsvarande 4,5 årsverken för kundtjänst- och faktureringsuppgifter, vilket sammanlagt motsvarar en lönekostnader på ca 160 000 euro jämte lönebikostnader. I detta har beaktats merarbete motsvarande ca 2 årsverken till följd av indelningen i avgiftsbelagda utdrag och avgiftsfria utdrag som ges till studerande samt kundtjänstarbete i samband med behandlingen av ansökningarna. Ibruktandet av ett nytt program för brottmålsdomar (RITU) gör det också möjligt att förnya faktureringsförfarandet så att man kan avstå från den tillfälliga personalen och minska kostnaderna för faktureringen.

Om man beaktar den fortgående jämna ökningen av antalet straffregisterutdrag som hittills har lämnats ut och de senaste ändringarna i lagstiftningen kommer antalet begärda utdrag med största sannolikhet att öka. Det har uppskattats att 70 000 straffregisterutdrag

kommer att lämnas ut 2012. Med ett styckepris på 13,40 euro medför de straffregisterutdrag som lämnas ut en sammanlagd bruttoinkomst på ca 938 000 euro, som i budgeten för 2012 kan tas in under moment 25.01.03 som gäller vissa verk.

Utlämnandet av straffregisterutdrag har orsakat Rättsregistercentralen betydligt större kostnader än beräknat, som man årligen har blivit tvungen att finansiera med anslag som varit avsedda för upprätthållande och grundläggande utvecklande av Rättsregistercentralens informationstekniska miljö och datasystem. Ökade inkomster från avgifter innebär att de extra kostnaderna för utlämnande av straffregisterutdrag täcks, och anslaget i budgeten kan riktas till Rättsregistercentralens nödvändiga informationsförvaltningsutgifter.

Att straffregisterutdragen bli avgiftsbelagda medför kostnader för medborgarna. Enligt förslaget ska dock den avgift som tas ut fastställas i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten och därför blir kostnaderna för den enskilda medborgaren inte orimligt stora. I detta sammanhang bör även noteras att ett straffregisterutdrag enligt 6 § 1 mom. i straffregisterlagen som en enskild person begär är avgiftsbelagt redan i nuläget. Dessutom kan avgiften för ett straffregisterutdrag godkännas som avdrag för inkomstens förvärvande vid personbeskattningen, då personen i fråga får det arbete som han eller hon sökt och de totala kostnaderna för inkomstens förvärvande överstiger den allmänna skattemässiga självriskandelen.

4 Beredningen av propositionen

Denna proposition har utarbetats vid justitieministeriets justitieförvaltningsavdelning

utifrån det arbete som utförts av en arbetsgrupp som tillsattes av justitieministeriet den 11 april 2011 för att bereda ärendet. I arbetsgruppen har förutom representanter för justitieministeriet även ingått representanter för Rättsregistercentralen.

Arbetsgruppen hade i uppgift att utreda prissättningsgrunderna för straffregisterutdrag, utarbeta ett förslag till avgifter och bereda de ändringar i justitieministeriets avgiftsförordning och budgetförslaget för 2012 som förslaget medför.

5 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av lagen får vidtas innan lagen träder i kraft.

I lagförslaget ingår en övergångsbestämelse, enligt vilken ingen avgift ska tas ut för utdrag som begärts innan lagen träder i kraft.

Det är meningen att ändringen av justitieministeriets förordning om avgiftsbelagda prestationer som tillhandahålls av justitieministeriet och vissa myndigheter inom dess förvaltningsområde ska träda i kraft samtidigt.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2012 och avses bli behandlad i samband med den.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av 6 § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i straffregisterlagen (770/1993) 6 § 2 mom., sådan den lyder i lag 955/2011, som följer:

6 §

Utöver vad som bestäms i 1 mom. har en enskild person rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för att kunna åta sig en uppgift som varaktigt och i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga och där ett utdrag ska visas upp för en arbetsgivare eller myndighet i enlighet med lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002). I utdraget antecknas uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för en sedlighetssårande gärning enligt 17 kap. 18, 18 a eller 19 § i strafflagen, för sexualbrott enligt 20 kap., för dråp enligt 21 kap. 1 §, för mord enligt 21 kap. 2 §, för dråp under förmildrande omständigheter enligt 21 kap. 3 § eller för grov misshandel enligt 21 kap. 6 §, för grovt rån enligt 31 kap. 2 § eller för narkotikabrott enligt 50 kap. i strafflagen. I utdraget antecknas också uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för motsvarande brott som de ovannämnda med stöd av tidigare lag. I utdraget antecknas dessutom

uppgifter om böter som har dömts ut för brott som avses i 17 kap. 18, 18 a eller 19 § och 20 kap. i strafflagen och som införts i det bötesregister som avses i 46 § 1 mom. i lagen om verkställighet av böter (672/2002). En person har också rätt att få ett utdrag beträffande sig själv för att kunna vara klassificerare av bildprogram enligt lagen om bildprogram (710/2011). I sådana fall ska utöver uppgifterna ovan de avgöranden antecknas genom vilket personen har dömts för spridning av våldsskildring enligt 17 kap. 17 § i strafflagen eller för olaglig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga enligt 17 kap. 18 b § i strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

I fråga om avgifter för straffregisterutdrag som begärts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 5 oktober 2011

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Anna-Maja Henriksson*

Lag

om ändring av 6 § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i straffregisterlagen (770/1993) 6 § 2 mom., sådan den lyder i lag 955/2011, som följer:

Gällande lydelse

6 §

Utöver vad som bestäms i 1 mom. har en enskild person rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för att kunna åta sig en uppgift som varaktigt och i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga och där ett utdrag ska ges in till en arbetsgivare eller myndighet i enlighet med lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002). I utdraget antecknas uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för en sedlighetssårande gärning enligt 17 kap. 18, 18 a eller 19 § i strafflagen, för sexualbrott enligt 20 kap., för dråp enligt 21 kap. 1 §, för mord enligt 21 kap. 2 §, för dråp under förmildrande omständigheter enligt 21 kap. 3 § eller för grov misshandel enligt 21 kap. 6 §, för grovt rån enligt 31 kap. 2 § eller för narkotikabrott enligt 50 kap. i strafflagen. I utdraget antecknas också uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för motsvarande brott som de ovan nämnda med stöd av tidigare lag. I utdraget antecknas dessutom uppgifter om böter som har dömts ut för brott som avses i 17 kap. 18, 18 a eller 19 § och 20 kap. i strafflagen och som införts i det bötesregister som avses i 46 § 1 mom. i lagen om verkställighet av böter (672/2002). En person har också rätt att få ett utdrag beträffande sig själv för att kunna vara klassificerare av bildprogram enligt lagen om bildprogram (710/2011). I sådana fall ska utöver uppgifterna ovan det avgörande antecknas genom vilket personen har dömts för spridning av

Föreslagen lydelse

6 §

Utöver vad som bestäms i 1 mom. har en enskild person rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för att kunna åta sig en uppgift som varaktigt och i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga och där ett utdrag ska *visas upp för* en arbetsgivare eller myndighet i enlighet med lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002). I utdraget antecknas uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för en sedlighetssårande gärning enligt 17 kap. 18, 18 a eller 19 § i strafflagen, för sexualbrott enligt 20 kap., för dråp enligt 21 kap. 1 §, för mord enligt 21 kap. 2 §, för dråp under förmildrande omständigheter enligt 21 kap. 3 § eller för grov misshandel enligt 21 kap. 6 §, för grovt rån enligt 31 kap. 2 § eller för narkotikabrott enligt 50 kap. i strafflagen. I utdraget antecknas också uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för motsvarande brott som de ovannämnda med stöd av tidigare lag. I utdraget antecknas dessutom uppgifter om böter som har dömts ut för brott som avses i 17 kap. 18, 18 a eller 19 § och 20 kap. i strafflagen och som införts i det bötesregister som avses i 46 § 1 mom. i lagen om verkställighet av böter (672/2002). (*upphävs*) En person har också rätt att få ett utdrag beträffande sig själv för att kunna vara klassificerare av bildprogram enligt lagen om bildprogram (710/2011). I sådana fall ska utöver uppgifterna ovan de avgöranden antecknas genom vilket personen har dömts för sprid-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

våldsskildring enligt 17 kap. 17 § i strafflagen eller för olaglig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga enligt 17 kap. 18 b § i strafflagen.

ning av våldsskildring enligt 17 kap. 17 § i strafflagen eller för olaglig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga enligt 17 kap. 18 b § i strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .
I fråga om avgifter för straffregisterutdrag som begärts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.